

מדיניות ישראל כלפי מפלגת הימין הקיצוני באוסטריה

סיכום דיון שיזמה קבוצת הידידות הפרלמנטרית ישראל-אוסטריה

פברואר 2018

קבוצת הידידות הפרלמנטרית ישראל-אוסטריה, בראשות ח"כ עמיר פרץ (המחנה הציוני), יזמה דיון שהתקיים בכנסת ב-31 בינואר 2018 על אופי היחסים עם הממשלה החדשה באוסטריה, על רקע חלקה בקואליציה של מפלגת החירות, בעלת השורשים האנטישמיים. בדיון השתתפו ח"כים, שגריר אוסטריה בישראל, נציגי משרד החוץ, הסוכנות היהודית, מכון מיתווים ושותפים נוספים. מסמך זה מסכם את עיקרי הדברים שנאמרו במהלך הדיון.¹

א. חברי כנסת

ח"כ עמיר פרץ, ראש קבוצת הידידות ישראל-אוסטריה בכנסת (המחנה הציוני): "זיכרון קרבנות השואה וקולות הניצולים חשובים יותר מכל ברית טקטית למדינת ישראל. עד להודעה חדשה, אנו דבקים בעמדת משרד החוץ והקהילה היהודית בווינה, ולא נקיים קשרים פרלמנטריים עם חברי מפלגת החירות האוסטרית. יחד עם זאת, נקיים הערכת מצב על-בסיס פעילות המפלגה ותכניותיה כנגד תופעות אלו. אני מבקש ממשרד החוץ לבחון את הצעת הסוכנות היהודית לקביעת מתווה של פעולות וקריטריונים לבחינה מחודשת של עמדתנו."

ח"כ חיליק בר (המחנה הציוני): "היחסים עם אוסטריה והנהגתה הם חשובים, כמו עם כל מדינה. יחד עם זאת יש לבדוק היטב תופעות מטרידות של אנטישמיות, קיצוניות ותמיכה בניאו-נאציזם הקיימת בקרב חברים במפלגת החירות ולהתמודד עמן מול הממשלה האוסטרית. בהקשר זה, יש לשים לב לעמדות הקהילה היהודית באוסטריה ולקחת אותן בחשבון."

ח"כ קסניה סבטלובה (המחנה הציוני): "יחסי ישראל ואוסטריה חשובים, אך יש לזכור כי אישים ומפלגות הנגועים באנטישמיות ופשיזם אינם יכולים להיות חברים של ישראל ואת ביקוריהם פה צריך למנוע. על כך יזמתי לאחרונה חקיקה. מפלגת החירות האוסטרית והמפלגות הדומות לה חייבות לעבור הליך יסודי של התנערות מהאידיאולוגיה הקיצונית והאנטישמית, ולנתק את עצמן לגמרי מכך לפני שישראל תוכל לקבלן. אנחנו חייבים לנקוט בעמדה ברורה ושקופה למען קורבנות השואה ולמעננו, הנכדים והנינים שלהם. אני מצרה על כך שח"כ יהודה גליק עומד שוב לפגוש את שטראכה (ראש מפלגת החירות), וזאת בניגוד לדעת משרד החוץ, הסוכנות היהודית והקהילות היהודיות באוסטריה."

ח"כ מוסי רז (מרצ): "מפלגות ימין רדיקליות ישנן בכל אירופה, אבל אוסטריה היא המקרה הראשון בו יש להן אחיזה בשלטון באחת ממדינות האיחוד. לצערי, דווקא מפלגות כאלה, שמבוססות על שנאה, גם ליהודים, נוטות בדרך כלל לתמוך בישראל יותר ממפלגות שנוטות לתמוך בערכים של צדק. אנחנו צריכים לתמרן בין הצרכים הדיפלומטיים לערכים שלנו."

ח"כ יהודה גליק (ליכוד): "אני קורא לראש הממשלה, שמכהן כשר החוץ, למצוא את המתווה הנכון על מנת להעלות על המסלול את יחסי ישראל ואוסטריה באופן מלא, כולל עם מפלגתו של ידיד ישראל שטראכה, שמכהן כיום כסגן הקנצלר. בקרוב אסע לווינה ואשמח מאוד לסייע בתיווך בכל דרך לטובת מדינת ישראל."

¹ הדברים שנשאו בדיון נציגי משרד החוץ ושגריר אוסטריה בישראל היו לא לציטוט, ועל כן אינם נכללים במסמך זה.

ב. מומחים

יגאל פלמור, דובר הסוכנות היהודית: "מפלגת החירות האוסטרית משופעת באירועים והקשרים אנטישמיים מובהקים, גם אם מנהיג המפלגה וחלק מעמיתיו בצמרת אינם נגועים בכך. ברור שחייבים לשמור על עמדה תקיפה ואחידה מול התופעות המטרידות והמגונות החוזרות ונשנות בשורות המפלגה וגורמים נוספים הקשורים אליה. עמדתם של מוסדות הקהילה היהודית חייבת לשמש לנו כמדד, כיוון שאין כיהודים המקומיים כדי להבין את הקודים הפוליטיים והתרבותיים בכל לשון ובכל מקום. הם מבינים טוב מאתנו כאן בישראל אם מדובר באנטישמיות או לא. עמדתה של ישראל צריכה להיות מתואמת עם הקהילה היהודית במקום, ואין זה משנה אם יהודים מסוימים, כפרטים, נותנים יד דווקא לגורמים קיצוניים. הם אינם מייצגים ואין להתלות בהם. במקביל, חייבים לגלות ערנות לכל מאמץ של גורם קיצוני להתמודד עם ההיבטים הפסולים של מפלגתו ולהוביל אותה לעמדות דמוקרטיות וממלכתיות. יש תקדים לתהליך כזה: הפוליטיקאי האיטלקי ג'אנפראנקו פיני עמד בראש מפלגה נאו-פאשיסטית שהעלתה על נס את מורשתו של מוסוליני. הוא הוביל תהליך אמיץ, ממושך וקשה של הכאה על חטא והתנערות מכל זכר של מורשת הדוצ'ה, בתיאום עם שגרירות ישראל והקהילה היהודית. לאחר שורה של פעולות בלתי הפיכות שהובילו לשידוד מערכות אידיאולוגי ופרסונאלי בשורות המפלגה, מהצמרת ועד לפעילי השטח, הפך פיני למנהיג פוליטי לגיטימי ומכובד באירופה. יש להציב לכל מנהיג ימין קיצוני שמתיימר להשיג מכובדות ולגיטימיות שורה של דרישות מעשיות שבהן יבחנו כוונותיו ויכולתו לבצע מהפך במפלגתו. לאחר שיבחן במעשים, ולא במלים, יוכל מנהיג כזה לזכות בלגיטימיות. תהליך כזה צריך להיעשות לאורך זמן, בליווי של גורמים רשמיים במשרד החוץ ובקהילה היהודית. בכל תהליך של זיהוי גורמים אנטישמיים והוקעתם, או מתן לגיטימציה לגורמים שזנחו את האנטישמיות, עלינו להקפיד להיות מתואמים לחלוטין עם הקהילות היהודיות המקומיות. הסולידריות עם הקהילה היהודית היא אבן יסוד במאבק באנטישמיות."

ד"ר נמרוד גורן, ראש מכון מיתווים: "בזמן שהכנסת מגבשת דרכי התנהלות ביחס למפלגת החירות, יש לתת את הדעת לפער שגדל לאחרונה בין המדיניות הישראלית הרשמית כלפי מפלגות ימין קיצוני באירופה לבין ההתנהלות של גורמים בימין הישראלי ביחס אליהן. בעוד משרד החוץ, נשיא המדינה (הקודם והנוכחי), ויושב ראש הכנסת הקודם סירבו להיפגש עם חברי מפלגות ימין קיצוני וקראו לגורמים ישראלים להימנע מכך, ח"כים מסוימים מהליכוד פעלו בצורה הפוכה וקיימו מפגשים. בפגישות אלו הם לא מחו על השורשים האנטישמיים של מפלגות אלו, אלא ניסו לפתח שותפויות ואף הביעו הערכה למה שהם רואים כידידות לישראל. גורמי הימין הקיצוני באירופה מתהדרים בקשרים אלו מול הציבור במדינותיהם. עבורם זוהי תעודת הכשר מישראל אל מול האשמות באנטישמיות. לגורמי הימין בישראל, לעומת זאת, הקשר הזה מעניק תמיכה אירופית נדירה בנושאי ההתנחלויות. גם העוינות לערבים ומוסלמים עומדת לעתים בבסיס הקשר בין הצדדים. את הפער הזה צריך לצמצם. יש לגבש הנחיות להתנהלות של גורמים ישראלים מול מפלגות הימין הקיצוני באירופה, כולל באוסטריה. זאת, כדי למנוע מתן לגיטימציה מצד אותם ח"כים מהימין לאידיאולוגיה של מפלגות הימין הקיצוני. חשוב שלמהלך, אותו צריך להוביל משרד החוץ, יירתמו גורמים ציבוריים ופוליטיים נוספים, ובהם ועדת החוץ והביטחון, יו"ר הכנסת, הסוכנות היהודית, מרכז השלטון המקומי, ואגודות ידידות פרלמנטריות. חשוב גם שההמלצות יפורסמו בציבור, על מנת שניתן יהיה לבחון לאורן את ההתנהלות של אלו שיחליטו לפעול בניגוד להן. יש לגבש גם רשימת דרישות למפלגות הימין הקיצוני באירופה כתנאי לקשר עמן, כדי למנוע מצגי שווא של שינוי מצדן."

מיקי דריל, חבר הוועדה לקשרי חוץ של מפלגת העבודה (ויוצא אוסטריה): "מפלגת החירות האוסטרית היא מפלגה ימנית פופוליסטית שעד היום מפלרטטת עם אידיאולוגיה גזענית ואנטישמית. נכון, שפתה כלפי חוץ השתנתה והיא מציגה את עצמה כאוהדת יהודים וישראל. ואולם, בפועל כארבעים אחוזים מחברי הפרלמנט מטעם מפלגה זו משתייכים ל'אגודות גרמניות לאומיות', ארגונים לאומניים-פשיסטיים. לא בכדי החליטו לאחרונה הגורמים המוסמכים בקהילה היהודית באוסטריה שהקהילה תמשיך לסרב לנהל קשרים פוליטיים עם נציגי מפלגת החירות. אנחנו כמדינת ישראל, כמדינה של העם היהודי, חייבים לגבות את אחינו בגולה ולדבר בקול אחד. לכן, אני מברך על החלטתו של ח"כ פרץ שלא לקיים קשרים עם חברי פרלמנט או בכלל עם אף נציג מטעם מפלגה זו. שינוי בעמדה זו חייב להיות כרוך במעשים של מנהיגי מפלגת החירות ואין להסתפק במילים היפות."